

บทคัดย่อ

การศึกษาละอองเรณูผักพื้นเมือง 5 ชนิดจาก 5 อำเภอในท้องที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยการออกสำรวจและเก็บตัวอย่างดอกบานของ ผักเสี้ยวดอกแดง (*Bauhinia purpurea* Linn.) ผักเสี้ยวดอกขาว (*B. variegata* Linn., Leguminosae, Caesalpinioideae) ผักสะแล [*Broussonetia kurzii* (HK.B.) Com., Moraceae] ผักนางแล (*Tupistra albiflora* K.Larsen, Liliaceae) และผักหวานป่า (*Melientha suavis* Pierre spp. *suavis*, Opiliaceae) จากอำเภอเมือง อำเภอแมริม อำเภอหางดง อำเภอสันกำแพง และอำเภอดอยสะเก็ด นำมาศึกษาแยกเป็นสองส่วนคือ ส่วนที่ 1 ทดสอบการงอกละอองเรณูโดยใช้น้ำตาลซูโครสกับวุ้น (bacto-agar) อัตราส่วน 16 : 1.5 กรัมต่อน้ำ 100 ml ส่วนที่ 2 นำมาศึกษาการปฏิสนธิด้วยกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบสแกน ผลการศึกษาพบว่าผักพื้นเมืองเพียง 2 ชนิดเท่านั้นที่สามารถงอกได้คือ ผักเสี้ยวดอกแดง และผักเสี้ยวดอกขาว ด้วยเปอร์เซ็นต์การงอก 33.97 และ 37.67 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ พื้นผิวผักเสี้ยวดอกแดง และผักเสี้ยวดอกขาวมีลักษณะที่คล้ายกันคือ polar shape แบบ inter-subangular ถึง circular equatorial shape แบบ prolate-spherical ช่องเปิดเป็นแบบ tricolpate ลักษณะที่แตกต่างกันคือพื้นผิว (exine structure) ผักเสี้ยวดอกแดงเป็นแบบ finger print และ reticulate ซึ่งมีระหว่างลาย ผักเสี้ยวดอกขาวเป็นแบบ finger print เพียงอย่างเดียว และนอกจากนี้ยังพบผักเสี้ยวดอกแดงข้ามในอำเภอเมืองที่มีพื้นผิวต่างออกไปคือพบว่ามีรูของ reticulate ยังแบ่งเป็นรูเล็กๆอีก 1-3 รู ผักเสี้ยวดอกขาวมีพื้นผิวเป็นแบบ finger print เพียงอย่างเดียว ผักสะแลมีรูปร่างเป็นทรงกลม polar shape และ equatorial shape แบบ spherical ช่องเปิดไม่ชัดเจน (inaperture) พื้นผิวแบบ knobby structure ผักนางแลมี polar shape แบบ circular-lobate มี equatorial shape แบบ suboblate ช่องเปิดแบบ dicolpate พื้นผิวแบบ fine-knobby structure ผักหวานป่ามี polar shape แบบ circular-lobate มี equatorial shape แบบ perprolate-prolate ช่องเปิดแบบ tricolpate พื้นผิวแบบ net structure.